

**Az iskolai ökoiskolai tevékenységének bemutatása
minimumkövetelmények**

Minden pályázó iskola számára:

1. Az iskola bemutatása

Az iskola neve: Szegedi Ipari, Szolgáltató Szakképző és Általános Iskola Szeged-Móravárosi Tagintézménye

Az iskola székhelye és címe: 6725 Szeged, Kálvária sgt 84-86.

Iskolánkban a 2010/2011-e tanévben 54 osztály indult, jelenleg mintegy 1600 diák és 150 dolgozó tekinthető a tagintézmény polgárának. Intézményünk Szeged város legnagyobb középiskolája.

Jogelőd intézményünk 1954-ben költözött a Kálvária sgt. 84. szám alá, ahol 1973-ban avatták fel az új épületszárnyat.

A Móra épület három fő épületrészből és hozzá csatlakozó tornateremből és edzőteremből áll. Tanulóink oktatását számos szaktanterem, számítógépterem, különféle laboratóriumok, stúdió, tornaterem, edzőterem, könyvtár, tanműhelyek segítik. A Tápai épületet 1982-ben vették birtokba a diákok és tanárok. Kifejezetten iskola céljára épült, tágas aulával, körfolyosókkal, tornateremmel és udvari pályával. Ma már konditerem, büfé, laborok, szaktanterem, multimédiás eszközök segítik az eredményes nevelő-oktató munkát. Az iskola zöldövezetben található, a Szegedi Vadaspark közelében. A környezet meghatározza az iskola miliójét, lehetőségeit. Szeged város egészséges környezetet tud biztosítani az itt élő és tanuló embereknek. A település rendelkezik szennyvíz- és ivóvíztisztító művel, a települési hulladékot a város egy részén szelektíven gyűjtik. A Móra Ferenc Múzeum és a Fehér Tó által kínált lehetőségekkel is élni szeretnénk. (Egyéb helyi szervezetek, rendezvények stb.) Az iskolában jelenleg még a tantestületnek kisebb hányada foglalkozik intenzíven környezeti nevelési kérdésekkel a tanórákon és azokon kívül. Vannak azonban

4. számú melléklet
akik a tanítási órákon, kirándulások alkalmával, városi rendezvények kapcsán tudatosan ráirányítják a tanulók figyelmét bizonyos környezetvédelmi problémákra. A földrajz szakos tanárok, az egészségtan tanárok, a multikulturális nevelés tanára, a biológia szakos tanárok, az munka- és környezetvédelmet tanító tanárok, a szakmai munkavédelmet tanító tanárok, a kémia szakos tanárok, a szakmai tárgyakat tanító tanárok a tanítási órákon témához kapcsolódóan rávilágítanak a létező környezetvédelmi problémákra és azok esetleges megoldási lehetőségeire.

Az iskolavezetés és a tantestület együttműködésére szükség van ahhoz, hogy fokozatosan, lépésenként haladjunk előre a környezeti nevelés területén.

(minimum 1000 karakter)

2. Az iskola ökoiskolai tevékenységének általános bemutatása

(minimum 1800 karakter)

A Szegedi Ipari, Szolgáltató Szakképző és Általános Iskola Szeged Móravárosi Tagintézménye ökoiskolai tevékenységét leghitelesebben az intézmény Pedagógiai Programjának idevonatkozó fejezete tükrözi. Az iskolavezetés és a tantestület környezet-tudatosságra nevelés iránti elhivatottságát a mottóként elfogadott idézet is bizonyítja:

„Egy műalkotás szépsége, zsenialitása újra létrehozható, ha első anyagi megjelenése elpusztul; egy eltűnt dallam újra felbukkanhat egy zeneszerző lelkében; ha azonban egy faj utolsó képviselője pusztul el, új Földnek és új mennynek kell teremődnie, mire ismét színre léphet.”

William Beebe

Az iskolai környezeti nevelés törvényi háttere

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének 57. közgyűlése 2002. dec. 20-án a 2004-2014 közötti évtizedet a Fenntarthatóságra nevelés évtizedének nyilvánította.

A hazai jogszabályi háttér az Alkotmány környezet- és egészségvédelemmel kapcsolatos paragrafusaiából vezethető le:

18.§ A Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.

70.§ A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez.

Az 1993. évi LXXIX. Törvény 48.§ (3.) bekezdés (a közoktatásról szóló törvény)

A 2003. évi LXI. törvény (a módosított közoktatási törvény)

A környezetvédelmi törvény(1995. évi LIII. törvény) 54.§ 1. cikkelye szerint „... minden állampolgárnak joga van a környezeti ismeretek megszerzésére és ismereteinek fejlesztésére.

A Nemzeti Alaptantervről kiadott 243/2003.sz. kormányrendelet kiemelt fejlesztési feladatként definiálja a környezeti nevelést.

A környezeti nevelés színterei iskolánkban

Hagyományos tanórai oktatásszervezésben

A tanórákon hozzárendeljük az adott témákhoz a megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat. Az óra jellege határozza meg, hogy melyik problémát hogyan dolgozzuk fel. A hétköznapi élettel kapcsolatos vonatkozások kiemelt helyet kapnak. Szerepet kap az önálló ismeretszerzés is. Fontosnak tartjuk, hogy a diákjaink komoly elméleti alapokat szerezzenek, mert csak így lehet meggyőzni őket arról, hogy tenni kell a környezet megóvásáért.

Tanórán kívüli programok

A tanév során az osztályok egy része tanulmányi kirándulásokon vesz részt; (pl.: Eger és környéke, Budapest, Gyula, Zánka, Arad és környéke, Zöld Közösségi Ház Mórahalom, Tiszató és környéke). Tanulóink nagy része a Vadasparkba, a Fűvészkertbe is ellátogat, múzeumlátogatáson vesz részt. Tanulóink a városban meghirdetett versenyeken (A Víz Világnapja, Curie Környezetvédelmi Emlékverseny, Környezetvédelmi vetélkedő a Föld Napja alkalmából) szívesen vállalják a megmérettetést. Évente rendezünk diáknapot, melynek témája változó (ismerd meg városunkat, hazánk más tájait, városait stb.), azonban évek óta rendszeres visszatérő eleme a projektnapoknak, diáknapoknak, hogy szelektíven gyűjtött hulladékokból valamilyen tárgyat kell komponálniuk, létrehozniuk. Évek óta sítábort szerveznek a testnevelés szakos kollégák tanulóinknak. Az előző tanévben horgásztáborok szervezésére is sor került, amelyet hagyományteremtő céllal folytatni szeretnénk.

Erőforrások

A környezeti nevelési munkánk céljainak eléréséhez elengedhetetlen feltétel, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, valamint külső intézményekkel jó munkakapcsolatot, együttműködést alakítsanak ki. A résztvevők és a közöttük kialakuló együttműködés egyben környezeti nevelési munkánk erőforrása is.

Személyi erőforrások:

belső erőforrások: diákok, alkalmazottak (a pedagógus példamutatása adja elsősorban a környezeti nevelés hitelességét; a technikai dolgozók napi munkájukat igyekezzenek környezetbarát technikákkal megvalósítani, munkájukban legyenek igényesek, nyitottak az ésszerű változásokra, érdeklődők az iskolai élettel szemben)

külső erőforrások: fenntartó, civil szervezetek, általános és középiskolák, Szegedi Környezetgazdálkodási Kht., Kiss Ferenc Csongrád Megyei Természetvédelmi Egyesület, Szegedi Botanikus Kert, külföldi kapcsolatok

anyagi erőforrások: saját erőforrások, a fenntartó és pályázatok pénzeszközei.

Az iskola minden diákjának feladata, hogy vigyázzon környezetére és figyelmeztesse diáktársait a kulturált, környezettudatos magatartásra. Kiemelkedő feladata van ezen a téren az iskolai diákönkormányzatnak és az osztályközösségeknek. A tanórák környezeti tartalmát a munkaközösségek határozzák meg, a tanórán kívüli környezeti nevelési tevékenység áttekintése igazgatóhelyettesi feladat. Nélkülözhetetlen a szülői ház és az iskola harmonikus együttműködése. A tanulók életvitelének megváltozásán, a szemléletformáláson keresztül talán jobban be tudjuk vonni a szülőket is a közös munkánkba. A nem pedagógus munkakörben foglalkoztatott alkalmazottak is aktív részesei lehetnek a környezeti nevelési programnak / pl.: csökkentik a felesleges papírfelhasználást, az iskola környezetének rendben tartása/

Iskolán kívüli együttműködés

Fenntartó: mivel a fenntartó határozza meg az általa fenntartott intézmények profilját és költségvetését, ezért a fenntartóval való kölcsönös együttműködés — az iskola egész életén

4. számú melléklet
belül— a környezeti nevelési programok megvalósítása szempontjából is fontos. Az iskola önkormányzati fenntartású, mint ilyen hivatalból is összhangban van az iskola működése Szeged Város Hosszútávú Fejlesztési Stratégiájával. Az iskola igazgatójának feladata, hogy a fenntartóval való egyeztetés során a lehető legoptimálisabb helyzet megteremtését elérje. Szeretnénk, ha a fenntartó a kötelező támogatáson túl is finanszírozná az iskolai környezeti nevelési programokat. A 2010/2011-es tanévben erre sor is kerül: intézményünk egy 31 fős osztálya számára megtervezett 4 napos, Tisza-tó melletti tanulmányi kirándulás egy részét (szállás és étkezési költség) a fenntartó finanszírozza.

Környezeti neveléssel is foglalkozó intézmények: iskolai tanulmányai során minden tanulóknak legalább egy környezeti témájú intézménylátogatáson kell részt vennie /múzeum, állatkert, nemzeti parkok/.

Hivatalos szervek: a hivatalos szervek egyik feladata annak ellenőrzése, hogy környezetvédelmi és egészségügyi szempontból megfelelően működik-e az iskola. Javaslatokra, véleményükre építeni kívánunk az iskolai környezet kialakításában.

Iskolai büfé: Kínálata bővült az egészséges táplálkozáshoz nélkülözhetetlen termékek és a gyümölcsök kínálatával. Az egyszer használatos, eldobható poharak helyett a tantestület tagjai saját poharaikat használva kapják meg az általuk elfogyasztani kívánt folyadékot, így személyes példamutatásukkal igyekeznek a tanulóknál is ezt a viselkedésformát kialakítani.

Anyagi erőforrások: a környezetvédelmi programok anyagi fedezetének biztosításához meg kell vizsgálni, hogy milyen lehetőségeink vannak a költségvetésből, alapítványi pénzből, szakképzési támogatásból, pályázati pénzekből, a fenntartótól kért pénzeszegekből részesülni.

Alapelvek, jövőkép, célok

A környezeti nevelés alapelvei közül az alábbiakat kiemelten kell kezelnünk, ezek fogalmát, tartalmát, megnyilvánulási módjait körül kell járnunk, meg kell világítanunk:

- a fenntartható fejlődés,
- a kölcsönös függőség, ok-okozati összefüggések,
- a helyi és globális szintek kapcsolatai, összefüggések,
- alapvető emberi szükségletetek,
- emberi jogok,
- demokrácia,

- elővigyázatosság,
- biológiai és társadalmi sokféleség,
- az ökológiai lábnyom,
- a környezetetika hatékony fejlesztése,
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés,
- az állampolgári és közösségi felelősség felébresztése,
- az egészség és a környezet összefüggései.

Hosszú távú célunk, jövőképünk, hogy környezettudatos állampolgárrá váljanak tanítványaink. Ennek érdekében diákjainkban ki kell alakítani:

- a környezettudatos magatartást és életvitelt,
- a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő, takarékos magatartást és életvitelt,
- a környezet értékei iránti felelős magatartást, annak megőrzésének igényét,
- a természeti és épített környezet szeretetét és védelmét,
- tudományosan megalapozni a globális összefüggések megértését,
- az egészséges életmód igényét és elsajátíttatni az ehhez vezető technikákat, módszereket.

A célok eléréséhez szükséges kompetenciák, készségek kialakítása, fejlesztése a diákokban:

- alternatív problémamegoldó gondolkodás,
- szintetizálás, analízis,
- problémaérzékenység, integrált megközelítés,
- kreativitás,
- együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia és segítő életmód,
- vitakészség, kritikus véleményalkotás,
- kommunikáció, médiahasználat,
- konfliktuskezelés és megoldás,
- állampolgári részvétel és cselekvés,
- értékelés és mérlegelés készsége.

Az iskola környezeti nevelési szemlélete

4. számú melléklet

Napjainkban a világ figyelve a fenntartható fejlődés megteremtésére irányul. Ez az élet minden területén tapasztalható: szociális, gazdasági, ökológiai, politikai területeken egyaránt. A fenntarthatóság ideológiai és tartalmi kialakítását az oktatásban kell elkezdenünk. A diákok számára olyan oktatást kell az iskoláknak biztosítani, amelyben a szakmai képzésen kívül hangsúlyt kapnak az erkölcsi kérdések és a környezettudatos életmód. Együttműködésre alkalmas, felelős magatartást kialakító, döntéshozásra, konfliktuskezelésre és megoldásra képes készségeket kell kialakítanunk. A fenti célok úgy valósíthatók meg, ha hatékony tanulási, tanítási stratégiákat alkalmazunk. Munkánk az iskolai élet sok területére kiterjed. Szemléletet csak úgy lehet formálni, ha minden tantárgyban és minden iskolán kívüli programon törekszünk arra, hogy diájkaink ne elszigetelt ismereteket szerezzenek, hanem egységes egészként lássák a természetet, s benne az embert. A természettudományos tantárgyak összhangjának megteremtése kiemelt feladat, de a humán területeken is törekedni kell arra, hogy a környezeti nevelés lehetőségeivel éljünk.

Tervek, célkitűzés a fenti szemlélet megvalósítása érdekében:

- A tantestület tagjainak megnyerése a környezeti nevelési munkához
- A kétszintű érettségi környezeti nevelési vonatkozásainak összegyűjtése, tananyagba építése
- A szakiskolai és szakképző osztályok tantárgyai oktatásánál a környezeti nevelési vonatkozások összegyűjtése, tananyagba építése
- A tanulmányi kirándulások általánosabbá, gyakoribbá tétele
- Korszerű táblák, padok, asztalok beszerzése
- Megfelelő sötétítés lehetőségének megoldása
- Korszerűsíteni kell a világítást
- Oktatástechnikai eszközök beszerzése
- A diákönkormányzat szerepét erősíteni kell, a rend és tisztaság biztosítását segítségükkel kívánjuk megoldani,
- Rendszeres és időnkénti hulladékgyűjtési (papír, fém) akciók szervezése
- Tiszta környezetért küzdelem
- Látogatás múzeumba, vadasparkba, botanikus kertbe
- Kapcsolatfelvétel az önkormányzat környezetvédelmi referensével
- Szeged környezetvédelmi programjának, településfejlesztési programjának megismerése

- A városvédő polgárok szervezetével való kapcsolatfelvétel
- Környezetgazdálkodási Kht-val való kapcsolatfelvétel (esetleg szelektív hulladékgyűjtés)

Hagyományok ápolása a környezettudatosság kérdéskörével kiegészítve

- Diáknap szervezése /környezetvédelmi filmek vetítése, szelektív hulladékgyűjtés, tárgyak készítése hulladékból/
- Tanulmányi kirándulások szervezése
- Drog-prevenációs program folytatása
- Osztályfőnöki órák témája legyen a környezetvédelem, a fenntartható fejlődés
- Egészségnevelési napok (órák) szervezése

Szaktárgyi célok

A szakórákon minden lehetőség megragadása a környezeti nevelésre (pl.: ember és környezete, természetismeret, szelektív hulladékkezelés kérdései, üvegházhatás, klímaváltozás kérdései)

A kétszintű érettségire való felkészítés (környezetvédelmi kérdések, problémák és megoldási lehetőségeik) . A biológia és a földrajz szóbeli érettségi tételekbe is beépítettük ezeket a témákat.

A hétköznapi környezeti problémák megjelenítése a szakórákon (a környezetszennyezés hatása a természeti és az épített környezetre, az emberre)

A számítógép felhasználása a tanórákon, elektroszmog, fényszennyezés hatásai az emberre.

Tanulásszervezési és tartalmi keretek

Tanórán kívüli és tanórai foglalkozások

A környezeti nevelés összetettségét csak komplex módszerek segítségével lehet közvetíteni, ezért fontos a tantárgyak közti integráció. Minden lehetőséget meg kell ragadni, hogy megfelelő módon diákjainkban egységes képet alakítsunk ki az őket körülvevő világról, majd az elméleti tudásukat felhasználva tetteikben is tükröződjön a környezetért való felelősségvállalás és tudatosság. E cél magvalósításának lehetőségei iskolánk számára:

- tanulmányi kirándulás,
- városismereti program,

- kiállítás-rendezés,
- rajz-szakkör,
- iskolarádió működtetése,
- múzeum, állatkert, nemzeti parkok látogatása,
- versenyeken való részvétel,
- szakkörök szervezése,
- testvériskola-kapcsolatok létrehozása,
- örökbefogadási akciók (egy-egy fát, területet, szobrot, partszakaszt örökbe fogadva, oda visszajárva gondozni, figyelemmel kísérni változásait),
- az iskolai könyvtárban „zöld sarok kialakítása (szakkönyvek, videó anyagok, CD-k beszerzése).
- Természetismereti háziverseny (Kutatni, kísérletezni jó)

Módszerek

A környezeti nevelésben a hatékonyság növelése érdekében módszertani megújulásra van szükség. Olyan módszereket kell választani, amelyek segítségével a környezeti nevelési céljainkat képesek leszünk megvalósítani.

Együttműködő tanulási technikák: projektnapok, kooperatív technikák, differenciálás

Játék

Modellezés

Művészi kifejezés

Közösségépítés („Építs G-PET” Környezettudat-formáló, természettudományos technikai csapatverseny: lásd fotó, 2007.)

Taneszközök

Az iskola oktatási eszközök és szakkönyvek ellátásában nincs optimális helyzetben, ezek biztosításáért mindent meg kell tenni.

Kommunikáció...

A környezeti nevelésben nélkülözhetetlenek a kommunikáció legkülönbözőbb módjai. Fontos, hogy diákjaink az írott, hallott és látott média-irodalomban kritikusan, a híreket okosan mérlegelve tudják feldolgozni, illetve, hogy az értékes információkat az értéktelenektől meg tudják különböztetni.

Iskolán belüli kommunikáció

- Kiselőadások tartása
- Házi dolgozatok készítése
- Iskolarádió felhasználása
- Faliújságon közölt információk készítése

- A diákönkormányzat és az osztályok kapcsolattartása

Iskolán kívüli kommunikáció

- Környezetvédelmi cikkek feldolgozása napilapokból
- Környezetvédelemről szóló rádió- és televíziós hírek feldolgozása, értékelése
- Együttműködés az illetékes önkormányzattal
- Kapcsolatfelvétel: Madártani Egyesület /MME/; Csemete; VITUKI (vízvédelem);
- Környezetgazdálkodási Kht., Zöld Közösségi Ház Mórahalom

Minőségfejlesztés

Az iskola környezeti nevelési munkájának mérése, értékelése több szempontból is eltér az iskola életének más területén alkalmazottól. Ennek oka, hogy a környezeti nevelés a szakmai ismeretek mellett —a többi tárgyhoz képest— markánsabban közvetít egy viselkedési módot és értékrendet az embernek a világban elfoglalt helyéről. Az iskolába érkező tanulók között felmérést kellene készíteni azzal kapcsolatban, hogy milyenek a tanulók környezetvédelemmel kapcsolatos ismeretei, a környezetvédelem problémáihoz való viszonyulásuk. A mérés eredményét a tanárok megbeszélik és felhasználják további munkájukban.

Továbbképzés

Az élethosszig tartó tanulás egy pedagógus számára nélkülözhetetlen. Ennek egyszerre kell tartalmaznia a szakmai és a módszertani ismeretekben való fejlődést. Jó lenne elérni, hogy a továbbképzési programba beépítve négy-öt éven belül minden munkaközösségből legalább egy kolléga részt vegyen környezeti nevelési továbbképzésben.

„Ha az emberek eltűnnének a Földről, a legtöbb állat és növény élete változatlan mederben folyna tovább; ha azonban eltűnnének a növények és állatok, hamarosan az ember is követné őket.”

Bruce Wallace

Csak újrappályázó iskolák számára:

- 3. Az elmúlt három év legfontosabb eredményei az ökoiskolai munka terén** (minimum 1800 karakter)

Javasolt mellékletek a 3. pont alátámasztására: beszámolók, fényképek a fejlesztésekről,

- 4. Az elmúlt három évre tervezett, de meg nem valósult fejlesztések felsorolása¹ és annak bemutatása, hogy mi hiúsította meg a vállalást.**

---

¹Természetesen csak abban az esetben, ha voltak ilyen fejlesztések.